

Uit de collectie

DE WIJZERS VAN DE DORPSTOREN

Karen Veenland-Heineman

De toren van de Oude
Kerk, ca. 1939.

FOTOCOLLECTIE ZHG

Seijst
2021
II-50

Als het aan een raadslid had gelegen, had de toren van de Oude Kerk aan de 1^e Dorpsstraat begin jaren 50 geen nieuw uurwerk gekregen. De reden? Praktisch iedereen was in het bezit van een horloge!

In onze collectie bewaren we twee paar koperen wijzers, die afkomstig zijn van de kerk aan de 1^e Dorpsstraat. In de gemeentelijke archiefstukken wordt deze toren aangeduid met gemeente-toren of dorpsstoren. De wijzers zijn aan de voorzijde goudkleurig geschilderd. De grote wijzer is 57 cm en de kleine wijzer 39,5 cm lang. Met hun in- en uitzwenkende belijning en krullen maken ze een sierlijke indruk. Eén paar is genummerd '2', het andere paar '3'.

De gemeente Zeist - sinds 1798 (de Bataafse Republiek in de Franse tijd) eigenaar van de kerktoren - liet in 1952 het oude mechanische uurwerk vervangen door een modern elektrisch aangedreven uurwerk.¹ Maar daarmee was de renovatie nog niet af. Er speelde nog iets, waarover vanaf najaar 1953 menigmaal is gediscussieerd in raadsvergaderingen. Bij enkele raadsleden leefde de wens

om de wijzerplaten van de dorpsstoren van verlichting te voorzien. Het College van B. en W. was fel tegen, omdat dit de verkeersveiligheid in gevaar zou brengen. In de notulen lezen we: *'Wij zijn nog steeds van oordeel, dat verlichting van de wijzerplaten van de dorpsstoren afleidend zal werken op autobestuurders. Dit geldt naar onze mening niet zo zeer in het algemeen, doch wel voor de dorpsstoren door zijn ligging aan een grote verkeersweg met veel snelverkeer. Komende van Utrecht is bovendien de situatie ter plaatsde zodanig, dat de Utrechtseweg door zijn grote breedte nabij de Montaubanstraat en de aldaar aanwezige bochten aanleiding geeft tot "zweven", terwijl de niet zichtbare ingang van de 1^e Dorpsstraat de situatie nog gecompliceerder maakt. Een en ander vraagt de volle aandacht van de autobestuurders, waarom alle objecten, welke deze aandacht kunnen afleiden, dienen te worden vermeden. Bovendien is er voor belanghebbende enige honderden meters verder de verlichte wijzerplaat van het Raadhuis.'* Maar de mening van het College veranderde, misschien vanwege het argument dat er al zeven verlichtingsborden (lichtreclames) in de Dorpsstraat waren. Ook is het oordeel van de Commissaris van Politie ingewonnen. En zo werd uiteindelijk op de begroting van 1955 een post à f 3750,- gereserveerd voor het aanbrengen van verlichting voor de wijzerplaten. In datzelfde jaar leverde H. Addicks & Zoon, Fabriek van Torenuurwerken, Carillons en Raderwerken in

Amsterdam, *nieuwe wijzerwerken met verlichte wijzers*, lampjes en een transformator.

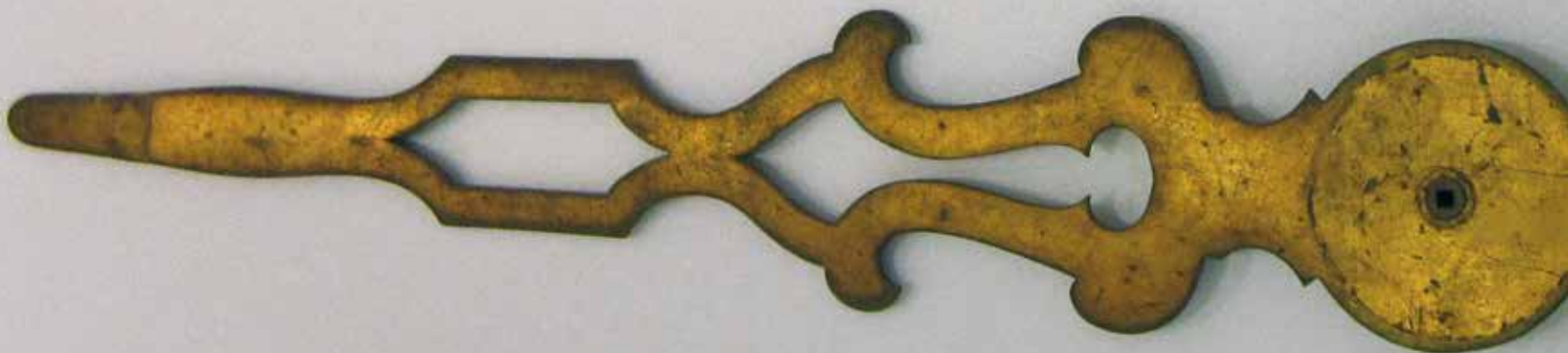
Detail.

Op 7 september 1955 telefoneerde de heer Becker, opzichter bij Gemeentewerken, met de secretaris van de Van de Pollstichting, de heer W. Grapendaal, met de vraag of de Van de Pollstichting de twee koperen wijzers van de klok van de gemeentetoren wilde hebben. Na ruggespraak met prof. dr. J. Ph. de Monté ver Loren, lid van de Raad van Beheer, liet de heer Grapendaal weten, dat de wijzers ten huize van De Monté ver Loren (Krullelaan 28) afgegeven konden worden. Sindsdien bewaren we deze wijzers in onze collectie. Waar het derde paar - waarschijnlijk genummerd 1 - is gebleven, is onbekend.²

Laten we hopen dat de verlichte wijzerplaten niet geleid hebben tot gevaarlijke verkeerssituaties!

Noten

1. Geraadpleegde archieven: Gemeentearchief Zeist, toegang 1036 Gemeentebestuur Zeist, 1946-1975/1932-1996, inv.nr. 11205 en toegang 1044 Openbare Werken, dossier 2062; ZHG, Schenkingenadministratie: 7 september 1955.
2. De toren heeft drie wijzerplaten: aan de noord-, west- en zuidzijde.

De wijzers van de dorpstoren in de collectie van het ZHG.